

VMK:s verksamhetsberättelse 2020

Innehåll

1	SAMMANFATTNING.....	3
2	INLEDNING.....	3
3	VMK:S VERKSAMHETSIDÉ OCH VÄRDEGRUND	3
4	VMK:S UPPDRAG	3
4.1	ENLIGT ARBETSORDNINGEN	3
4.2	FÖRTYDLIGANDE AV UPPDRAGET	4
4.2.1	Ansvarsområde.....	4
4.2.2	Granskning av VMK-auktoriserade virkesmätande företag.....	4
4.2.3	Typgodkännande av mätutrustning och mätmetoder.....	4
4.2.4	VMK:s uppdrag när det gäller Biometria	5
5	STYRELSENS LEDAMÖTER 2020	5
6	STYRELSENS VERKSAMHET	5
6.1	FATTADE BESLUT AV STYRELSEN	5
6.1.1	Typgodkännande av mätutrustning och mätmetoder.....	5
6.1.2	Kontrollanvisningar	6
6.1.3	Övergripande dokument.....	7
6.2	ÖVRIGA FRÅGOR SOM AVHANDLATS	7
7	UPPFÖLJNING AV KVALITET I VIRKESMÄTNING OCH REDOVISNING	7
7.1	RESULTAT FRÅN DE INTERNA KONTROLLERNA INOM VMF ESTONIA OCH VMF LATVIA	7
7.1.1	Kontroll av utförd mätning på nivån mätande företag.....	8
7.1.2	Kontroll av utförd mätning per mätplats.....	14
7.1.3	Kontroll av redovisningen.....	15
7.2	VMK:S HARMONISERANDE KONTROLLMÄTNINGAR AV MASSAVED	15
7.3	AVVIKELSER VID BEGÄRDA KONTROLLER	15
7.4	AVVIKELSER VID BEGÄRDA OMMÄTNINGAR AV TRAVAR I BILD	15
7.5	BIOMETRIAS KONTROLL AV VIRKESMÄTNINGEN	15
7.5.1	Virkesmätning där Biometria är mätande företag	15
7.5.2	Ersättningsgrundande skördarmätning.....	16
7.6	BIOMETRIAS KONTROLL AV VIRKESREDOVISNINGEN.....	16
7.7	HANTERING AV KLAGOMÅL PÅ BIOMETRIA.....	16
7.8	PÅTALA NÄR BIOMETRIA INTE FUNGERAR TILLFREDSSTÄLLANDE.....	16
8	SYNPUNKTER.....	17
8.1	VMF ESTONIA OCH VMF LATVIA.....	17
8.2	BIOMETRIA	17
9	VMK:S MEDLEMSFÖRETAG.....	17

1 Sammanfattning

VMK anser sammantaget att Biometria och de VMK-auktoriserade mätande företagen, VMF Estonia och VMF Latvia, bedrivit en ändamålsenlig, noggrann, likformig och stabil virkesmätning och virkesredovisning. Identifierade möjligheter till förbättringar framgår i avsnitt 7 och 8.

2 Inledning

Vid årsskiftet 2018/2019 fusionerade de tre svenska virkesmätningssammanslagningarna till Biometria ek. för. I samband med fusionen förvärvade Biometria merparten av verksamheten inom SDC ek. för. Kvar hos SDC ek. för., efter Biometrias förvärv, finns ägandet av datasystemet VIOL 3 samt VMK:s operativa verksamhet.

För hela verksamheten inom Virkesmätningsskontroll VMK ek. för. lämnar styrelsen en separat årsredovisning med revisionsberättelse. Denna finns på föreningens hemsida www.virkesmatningskontroll.se.

Här redovisas VMK:s arbete rörande typgodkännande av ny mätteknik och nya mätmetoder för virkesmätning, granskning av Biometrias virkesmätning och virkesredovisning samt granskning och utvärdering av de baltiska VMK-auktoriserade mätande företagen.

3 VMK:s verksamhetsidé och värdegrund

VMK:s verksamhetsidé är att vara garant för opartisk och likformig virkesmätning och virkesredovisning. VMK:s mål är att, i samarbete med Biometria, VMF Estonia och VMF Latvia, säkerställa en objektiv virkesmätning med beaktande av kraven på rationalisering. Detta innebär att VMK bl.a. utvärderar och godkänner mätutrustningar, mätmetoder och mättningsresultat för skogsråvara.

VMK:s värdegrund är:

- **Kvalitet** - Vi har hög kvalitet som ledstjärna.
- **Trovärdighet** - Vi har ett högt förtroende i skogsnäringen.
- **Oberoende** - Vi sätter vårt oberoende i centrum.

4 VMK:s uppdrag

4.1 Enligt arbetsordningen

I arbetsordningen för VMK:s styrelse, 2019-06-25, fastställs att denna ska verka för en ändamålsenlig, noggrann, likformig och stabil virkesmätning och redovisning genom att:

- Löpande värdera kvaliteten i virkesmätning och virkesredovisning.
- Besluta om auktorisation av virkesmätande företag och typgodkännanden, med utgångspunkt i rekommendationer och fastställda instruktioner, samt vid behov återkalla dessa.
- Tillämpa ett proaktivt arbetssätt och ge förslag till förbättringar av de processer som finns inom VMK:s ansvarsområde.
- Godkänna verksamhetsplaner för VMK.

- Godkänna budget och ekonomiska prognoser, följa och styra ekonomin inom VMK, vilket innefattar dimensionering av VMK.

4.2 Förtydligande av uppdraget

4.2.1 Ansvarsområde

Ansvarsområdet utgår ifrån Virkesmätningsslagen och det regelverk som virkesmarknadens parter ställt upp via nationella instruktioner för ersättningsgrundande mätning. Här utgör mätutrustning, mätmetoder, och mätningens kvalitet centrala delar.

Eftersom redovisning av inmätt kvantitet och kvalitet enligt VML är en del av de mätande företagens åtagande, ska även rutiner för virkesredovisning granskas och kontrolleras.

4.2.2 Granskning av VMK-auktoriserade virkesmätande företag

En central del av uppdraget är den fortlöpande granskningen av de VMK-auktoriserade virkesmätande företagen. Följande mätande företag är auktoriserade för mätning av massaved enligt VMK:s instruktioner:

- VMF Estonia
- VMF Latvia

Granskning av mätningens kvalitet

En viktig grund vid den löpande granskningen av de virkesmätande företagen är att följa upp mätningens kvalitet. Detta sker såväl i form av resultat från företagens interna kontroll av utförd mätning som resultat från begärda kontroller. Resultat från VMK:s harmoniserande övningar för kontrollmätning av massaved ligger också till grund för VMK:s granskning.

Instruktioner

VMK-auktoriserade mätande företag ska följa VMK:s och Biometrias instruktioner för virkesmätning som återfinns på respektive hemsida samt aktuella VMK-dokument.

Redovisning

I uppdraget ingår att granska och godkänna kvalitén på virkesmätning och virkesredovisning för VMK-auktoriserat mätande företag. VMK-auktoriserat mätande företag ska uppvisa adekvata kontrollrutiner för alla delar som kan påverka den redovisade inmätta kvantiteten och kvaliteten.

Avvikelser

VMK har hanterat större avvikelser i kontrollresultat och övriga förhållanden som ingår i ansvarsområdet, genom att begära orsaksanalyser och åtgärdsplaner från aktuella företag. Se även första punkten under avsnitt 7.1 som rör ”Riktlinjer för VMK:s värdering av mätningens kvalitet hos VMK-auktoriserade mätande företag”.

4.2.3 Typgodkännande av mätutrustning och mätmetoder

I VMK:s uppdrag ingår att typgodkänna utrustning och metoder för ersättningsgrundande mätning. För att ett typgodkännande ska kunna utfärdas måste utrustningen uppvisa godtagbar mätningens kvalitet. Vidare måste det finnas fastställda former för kontroll av utrustning och mätningens resultat. När även funktionalitet är godkänd beslutar VMK om typgodkännande.

4.2.4 VMK:s uppdrag när det gäller Biometria

Uppdraget är att granska kvalitén i Biometrias verksamhet. I detta ingår bl.a. att:

- Typgodkänna ny mätteknik och nya mätmetoder för ersättningsgrundande virkesmätning
- Hantera begärda kontroller och begärda ommätningar av travar i bild
- Påtala när verksamheten inte fungerar tillfredsställande; avseende mätning och redovisning samt att efterfråga orsaksanalyser och åtgärdsplaner
- Hantera klagomål när det gäller mätning och redovisning

5 Styrelsens ledamöter 2020

Sedan stämman den 18 maj har VMK:s styrelse bestått av följande ledamöter:

Ordinarie

Lennart Rådström (ordförande)

Bengt Algotsson

Mikael Eliasson

Jan Gustafsson

Olle Hagman

Suppleanter

Kristian Areskog

Tommy Nilsson

Styrelsens ledamöter är nominerade av de nationella partsorganen och utses vid VMK:s stämma. Från Skogsstyrelsen har Christoffer Gillström deltagit som adjungerad ledamot. Ovanstående personer deltar i mån av möjlighet vid samtliga möten.

VMK:s chef Håkan Rönnbäck har varit föredragande och sekreterare i styrelsen.

6 Styrelsens verksamhet

VMK:s styrelse har under året haft åtta möten varav sju via Teams.

6.1 Fattade beslut av styrelsen

6.1.1 Typgodkännande av mätutrustning och mätmetoder

För att erhålla ett typgodkännande av VMK krävs normalt både ett mätningstekniskt godkännande och ett funktionalitetsgodkännande. Beslut tas normalt av VMK:s styrelse. VMK ansvarar för mätningstekniska tester, medan funktionalitetsarbetet i huvudsak utförs av Biometria.

Under året utfärdade VMK 16 typgodkännanden:

- CIND TimSpect 2, automatisk mätning av fordonstraves mått (skrymvolym) för massa- och bränsleved i standardlängder. Max fem travar. Även delade travar. (2020-02-11).
- Biometria AIDA 1.0, automatisk mätning av travmått med objekt-detektering/AI för fast avstånd till kamera. Inte delade travar. (2020-02-11).

- RemaSawco LogProfiler 3DX, automatisk mätning av sågtimmerstockars fastvolym (m^3fub) av tall och gran. (2020-02-26).
- Microtec CT Log, semiautomatisk klassning av normalsågtimmer av tall med röntgen. (2020-04-17).
- Biometria AIDA 2.0, automatisk mätning av travmått med objekt-detektering/AI för fast avstånd till kamera. Inte delade travar. (2020-05-26).
- Microtec CT Log, automatisk mätning av toppdiameter under bark på tallsågtimmer, med röntgen. (2020-05-26).
- CIND TimSpect 2, automatisk diameterfördelning i max tre delar av stockar med standardlängd i trave. Delningsgränser: 150 - 200 mm. (2020-05-26).
- Mabema GPV 3, manuell travmätning i lasergenererade gråskalebilder, med stöd av färgbilder. Fast avtalad längd respektive mätning av vedlängder upp till max 260 cm. Max 24m-fordon. (2020-07-02).
- Mabema GPV 3, manuell travmätning i lasergenererade gråskalebilder, med stöd av färgbilder. Fallande längder respektive standardlängder. Max 24m-fordon. (2020-10-01).
- RemaSawco 3D-mätramar Log Scanner, LogBark, Log Profiler, ProScan och Ruler E, automatisk tvåpunktsmätning av fastvolym (m^3fub). Med manuell barktryckning på tall- och granstockar. Interimistiskt t.o.m. 2020-11-30. (2020-10-01).
- RemaSawco 3D-mätramar Log Scanner, LogBark, Log Profiler, ProScan och Ruler E, automatisk tvåpunktsmätning av fastvolym (m^3fub). För automatisk underbarksmätning med trakeidmetoden på granstockar. Interimistiskt t.o.m. 2020-11-30. (2020-10-01).
- RemaSawco RS X-Ray, semiautomatisk klassning av normalsågtimmer av tall med röntgen. (2020-10-05).
- CIND TimSpect 3, Automatisk travmätning av fastvolym, m^3fub för barr-, gran- och lövmassaved. Inte delade travar. Max tre travar fallande längder och fem travar standardlängd. (2020-11-23).
- RemaSawco 3D-mätramar Log Scanner, LogBark, Log Profiler, ProScan och Ruler E, automatisk tvåpunktsmätning av fastvolym (m^3fub). Med manuell barktryckning på tall- och granstockar. Interimistiskt t.o.m. 2021-02-28. (2020-11-30).
- RemaSawco 3D-mätramar Log Scanner, LogBark, Log Profiler, ProScan och Ruler E, automatisk tvåpunktsmätning av fastvolym (m^3fub). För automatisk underbarksmätning med trakeidmetoden på granstockar. Interimistiskt t.o.m. 2021-02-28. (2020-11-30).
- RemaSawco 3D-mätramar Log Scanner, LogBark, Log Profiler, ProScan och Ruler E, automatisk tvåpunktsmätning av fastvolym (m^3fub). För automatisk underbarksmätning med trakeidmetoden på tallstockar. Interimistiskt t.o.m. 2021-02-28. (2020-12-01).

6.1.2 Kontrollanvisningar

Under året har VMK godkänt de delar som rör mätningstekniska tester i Biometrias följande fyra kontrollanvisningar:

- Godkännande och kontroll av automatisk mätning av skrymvolym (2002-02-11).
- Kontroll av automatiska travmått vid bildmätning - fast avstånd till kamera (2002-02-11).
- Godkännande och kontroll av automatisk diameterfördelning av stockar i trave (2020-03-13).
- Kontrollanvisning för automatisk travmätning m^3fub (2020-10-01).

6.1.3 Övergripande dokument

Under året har två övergripande VMK-dokument godkänts:

- Allmänt om typgodkännande av utrustning och metoder för ersättningsgrundande virkesmätning (2020-02-11).
- Normer för kontroll av virkesmätning och virkesredovisning (2020-12-08).

6.2 Övriga frågor som avhandlats

Här följer exempel på andra frågor som avhandlats av styrelsen.

- Kvalitetscertifiering enligt ISO 9001
- VMK:s verktyg för att säkerställa en objektiv, opartisk virkesmätning och virkesredovisning
- Kontroll av utförd mätning vad avser kvalitetsklassning av massaved i Prima/Sekunda
- ”Chaufför är parts ombud” samt framtidens virkesmätning
- Auktorisationen av VMF Estonia och VMF Latvia samt virkesmätningen i Lettland
- Aktuellt från RMR, Rådet för Mätning och Redovisning
- Förenklat förfarande vid begärd kontroll vid torrhaltsprovtagning på sönderdelat material– komplement till kontroll som begärts i förväg
- Prissättning av VMK:s tjänster samt beslut angående auktorisation
- Delegering av beslut från styrelsen till VMK
- Utvärdering av VMK:s tjänst ”Begärd ommätning av travar i bild”
- Kompletterande information som VMK behöver i de regelbundna rapporter som Biometria lämnar till RMR och VMK
- Läget på Skogsstyrelsen när det gäller virkesmätning
- De övergripande dokumenten ”Allmänt rörande Biometrias instruktioner för virkesmätning” och ”Biometrias kontroll av virkesmätning”
- Biometrias mätningens kvalitet och kontroll av redovisningen

7 Uppföljning av kvalitet i virkesmätning och redovisning

7.1 Resultat från de interna kontrollerna inom VMF Estonia och VMF Latvia

Resultat från företagens interna kontroller framgår av tabellerna nedan. Först några förklaringar till dessa:

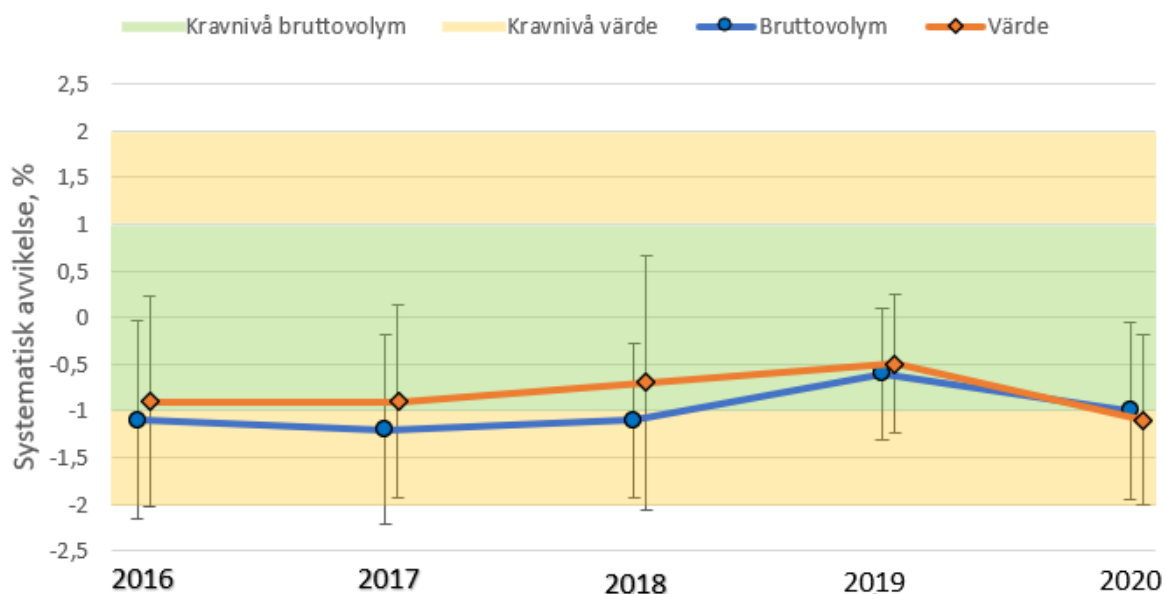
- ”Riktlinjer för VMK:s värdering av mätningens kvalitet hos VMK-auktoriserade mätande företag” från 2020-01-01, utgör grund för VMK:s värdering av kontrollresultaten. I riktlinjerna framgår vad som avses med *mindre*, *större* och *exceptionell* avvikelse.
- Kursiv och fet stil markerar värden utanför godtagbart intervall.
- Systematisk avvikelse avser avvikelse mellan ordinarie mätning och kontrollmätning.
- Travmätning avser endast ren travmätning utan kollektivomräkning. Vid kollektivomräkning utvärderas momentet stockmätning.

7.1.1 Kontroll av utförd mätning på nivå mätande företag

Tabell 1. Kontroll av utförd mätning – stockmätning

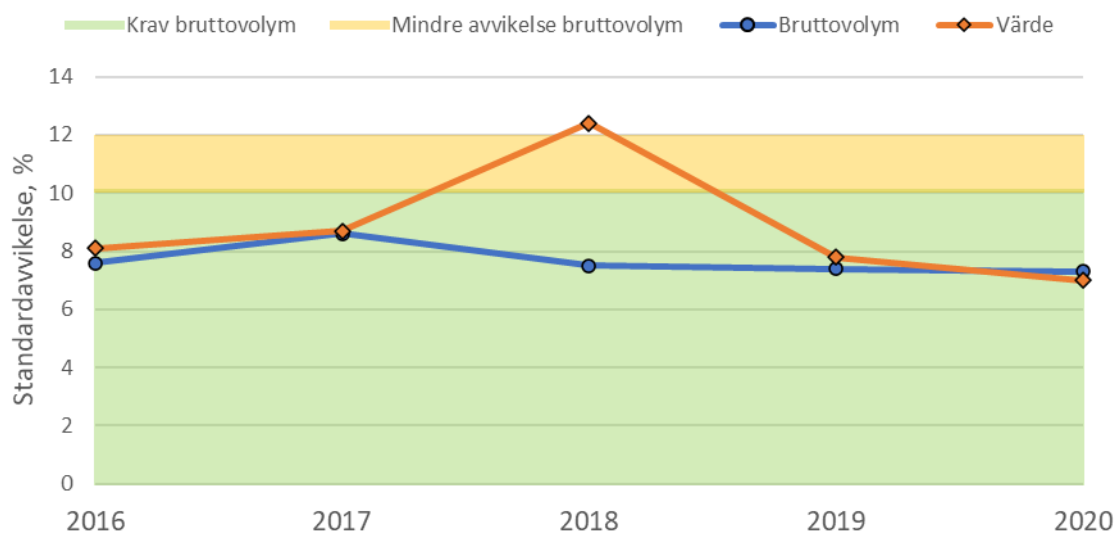
		Antal		Medel			
VMF		Mät- platser	Stockar	Systematisk avvikelse, %		Standardavvikelse %	
				Bruttovolym	Värde	Bruttovolym	Värde
Stockmätning							
VMK:s kravnivåer, massaved				± 1,0	± 2,0	± 10,0	
Estonia	Stockvis kontroll	6	228	-1,0	-1,1	7,3	7,0

Vid stockmätning av massaved låg VMF Estonia innanför VMK:s kravnivåer.

Figur 1. Utveckling av systematisk avvikelse vid stockvis kontroll av massaved för VMF Estonia med felstaplar som motsvarar 95 % konfidensintervall samt VMK:s kravnivåer.

Figur 1 visar att den systematiska avvikelserna vid stockvis kontroll av massaved inom VMF Estonia ökat något sedan 2019. Resultaten för 2020 ligger inom VMK:s kravnivåer. Det större konfidensintervallet jämfört med 2019 beror på lägre antal kontrollstockar.

Figur 2. Utveckling av standardavvikelse vid stockvis kontroll av massaved för VMF Estonia samt VMK:s kravnivå för bruttovolym, som infördes 2020-01-01.

Figur 2 visar att standardavvikelsen vid stockvis kontroll av massaved inom VMF Estonia legat stabilt under perioden 2016 – 2020, med undantag för värdet under 2018. Resultatet för 2020 ligger inom VMK:s kravnivå för bruttovolym.

Tabell 2. Kontroll av utförd mätning – travmätning

VMF		Antal		Medel			
		Mät-platser	Travar	Systematisk avvikelse, % Bruttovolym	Värde	Standardavvikelse % Bruttovolym	Värde
Travmätning							
VMK:s kravnivåer				± 1,5	± 2,5	± 7,0	
Estonia	Barr	6	48	1,0	2,3	5,9	6,9
	Björk	7	195	0,2	2,6	5,8	7,7
	Asp	2	44	-1,0	0,2	5,5	8,4
	Massaved, summa	9	287	0,2	2,2	5,8	7,7
Latvia	Barr	5	97	0,1	1,5	6,4	7,7
	Björk	2	147	2,0	3,1	7,3	8,5
	Asp	2	143	0,1	3,1	8,5	9,9
	Massaved, summa	5	387	1,3	2,7	7,3	8,5

Sammanfattande kommentarer till tabell 2:

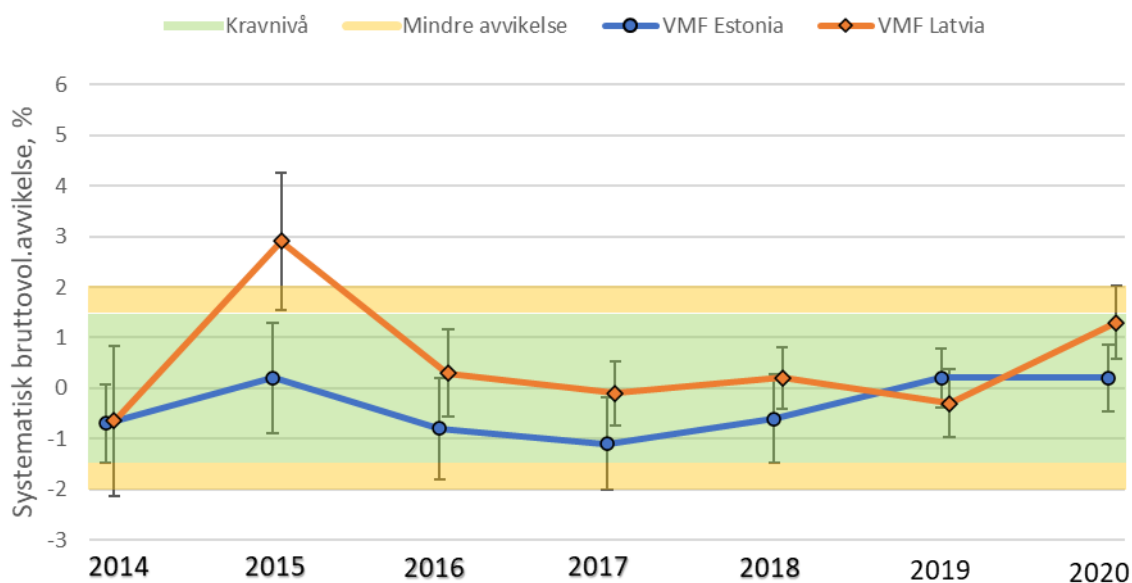
Beträffande systematiska avvikelser

- När samtliga trädslag summeras uppfyllde VMF Estonia VMK:s krav vid travmätning av massaved medan däremot VMF Latvia låg utanför nivån för värdeavvikelse.
- För travmätning av björkmassaved låg VMF Estonia utanför kravnivån för värdeavvikelse.
- För travmätning av barrmassaved låg VMF Latvia utanför kravnivån för bruttovolymavvikelse.

Beträffande standardavvikelse/spridning

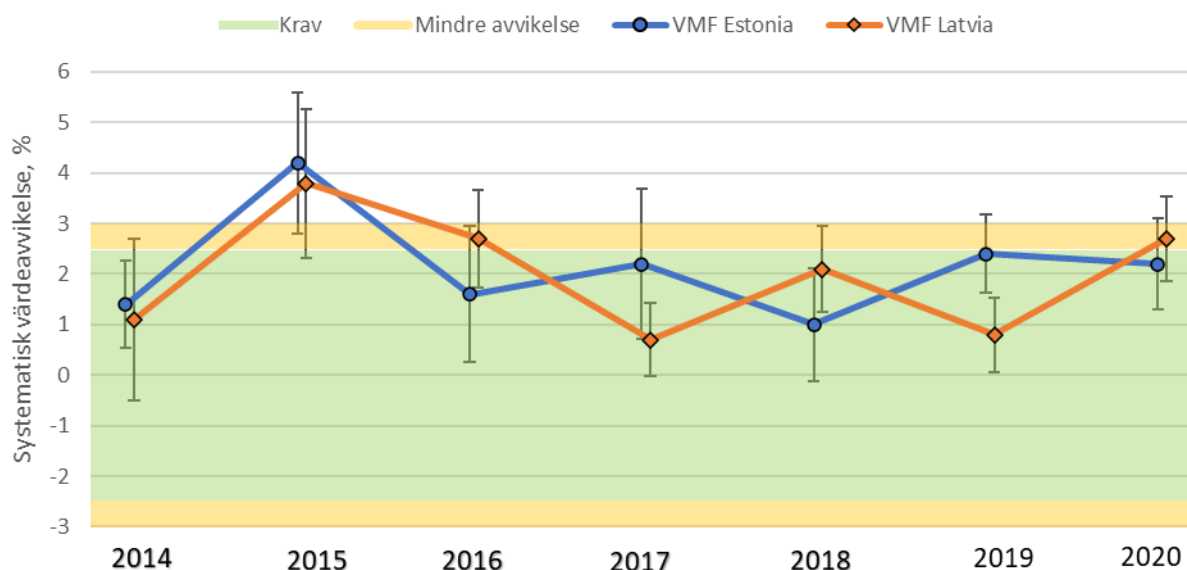
- När samtliga trädslag summerats uppfyllde VMF Estonia VMK:s krav på standardavvikelse för bruttovolym vid travmätning medan däremot VMF Latvia låg utanför.
- VMF Estonia uppfyllde inte kravnivån för standardavvikelse avseende bruttovolym för sortimenten björk- och aspmassaved.

Den systematiska överskattningen av virkesvärdet i VMF Estonia och VMF Latvias travmätning av massaved skulle delvis kunna härledas till att travmätning av massaved utförs med bestämning av vrakförekomst på stocknivå. Om travvis kvalitetsklassning i prima/sekunda införs bör den systematiska överskattningen av virkesvärdet minska något.

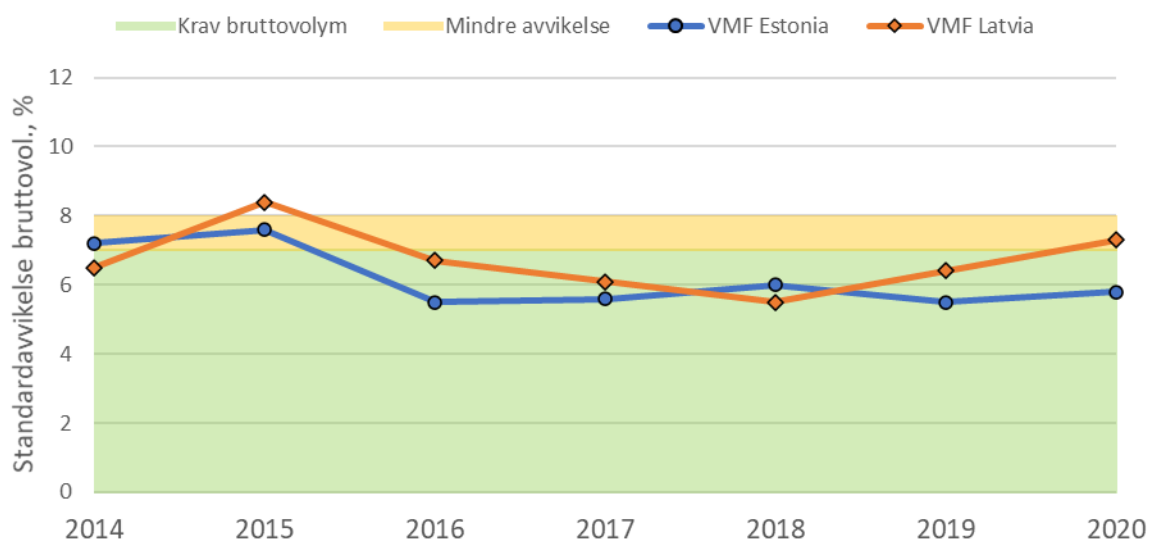
Figur 3. Utveckling av systematisk bruttovolymavvikelse vid travvis kontroll av massaved för VMF Estonia och VMF Latvia med felstaplar som motsvarar 95 %-iga konfidensintervall samt VMK:s kravnivå.

Som framgår i figur 3 har den systematiska bruttovolymavvikelsen vid travvis kontroll av massaved inom VMF Estonia och VMF Latvia under de senaste åren varit inom VMK:s kravnivå. 2020 ökade avvikelsen för VMF Latvia.

Figur 4. Utveckling av systematisk värdevikelse vid travvis kontroll av massaved för VMF Estonia och VMF Latvia med felstaplar som motsvarar 95 % konfidensintervall samt VMK:s kravnivå.

Figur 4 visar att systematiska värdevikelser vid travvis kontroll av massaved inom VMF Estonia och VMF Latvia har varierat under perioden 2015 - 2020. Den systematiska värdevikelserna för VMF Latvia nådde under 2020 inte VMK:s kravnivå.

Figur 5. Utveckling av standardavvikelse bruttovolym vid travvis kontroll av massaved för VMF Estonia och VMF Latvia samt VMK:s kravnivå, som infördes 2020-01-01.

Som framgår i figur 5 klarade inte VMF Latvia kravnivån för standardavvikelse bruttovolym under 2020.

Tabell 3. Bortfall av kontrollobjekt samt inmätt bruttovolym enligt svenska instruktioner, massaved. (Utfall 2019 inom parentes)

VMF	Bortfall av kontrollobjekt Stockar/Travar, %	Inmätt bruttovolym massaved enligt svenska instruktioner, 1000-tals m ³ fub		
	VMK:s kravnivå ≤ 6 %	Med kontroll	Utan kontroll	Med och utan kontroll
Stockmätning, stockvis kontroll				
Estonia	1,7 (3,6)	188,5 (383,2)		188,5 (383,2)
Travmätning, travvis kontroll				
Estonia	8,9 (15)	267,4 (325,3)	28,7 (157,8)	296,2 (483,7)
Latvia	0,3 (0,3)	166,5 (178,4)	3,6 (19,9)	170,1 (198,2)
Estonia		455,9 (709,1)	28,7 (157,8)	484,7 (867,0)
Latvia		166,5 (178,4)	3,6 (19,9)	170,1 (198,2)

VMF Estonia hade under året fortsatta problem med bortfall av kontrolltravar, även om bortfallet minskat sedan 2019. Bortfallen berodde främst på bristande utrymme för kontrolltravar. VMF Estonia mätte även under 2020 en mindre volym som saknade kontroll.

Volymen massaved som VMF Latvia mätte in med svenska instruktioner har minskat något och var relativt begränsad. Även volymen massaved som VMF Estonia mätte med svenska instruktioner har minskat.

7.1.2 Kontroll av utförd mätning per mätplats

Tabell 4. VMK:s kravnivåer på mätplatsnivå avseende systematiska avvikelser mellan ordinarie mätning och kontrollmätning.

	Massaved	
	Stockmätning	Travmätning
Bruttovolymavvikelse	±1,5 %	±1,5 %
Värdeavvikelse	±2,5 %	±3,0 %

Tabell 5. Kontroll av utförd mätning, variation mellan mätplatser

		Antal mätplatser i olika intervall ¹ avseende systematisk avv., %										
	VMF	<-4	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	>4	Totalt
Travmätning ²												
Massaved, volym	Estonia ³					1		1				2
	Latvia					1				1		2
Massaved, värde	Estonia							1		1		2
	Latvia							1			1	2

Kontrollresultaten uppvisade stora systematiska avvikelser på ett antal mätplatser:

VMF Estonia

- En värdeavvikelse för travmätning av massaved. (Mätplatsen består av tre olika mätplatser i form av ett kluster.)

VMF Latvia

- En bruttovolymavvikelse och en värdeavvikelse för travmätning av massaved.

Tabell 6. Kontroll av utförd mätning, variation mellan mätplatser

		Antal mätplatser i olika intervall avseende standardavv. vol., %							
	VMF	0-4	5	6	7	8	9	10	Totalt
Travmätning⁴									
Massaved, volym	Estonia ⁵				1		1		2
	Latvia					2			2

Kontrollresultaten uppvisade en systematisk avvikelse överskridande VMK:s kravnivå på 8 %:

VMF Estonia

- En avvikelse avseende standardavvikelse bruttovolym för travmätning av massaved. (Mätplatsen består av tre olika mätplatser i form av ett kluster.)

¹ Intervallen utgår från 0.

² Mätplatser med minst 30 kontrolltravar.

³ En av mätplatserna består av tre mätplatser. Då volymerna är begränsade (ca 78 200 m³fub) har de summerats i ett kontrollkollektiv för vardera björk-, barr och aspmassaved.

⁴ Mätplatser med minst 30 kontrolltravar.

⁵ En av mätplatserna består egentligen av tre mätplatser. Då volymerna är begränsade (ca 78 200 m³fub) har de summerats i ett kontrollkollektiv för vardera björk-, barr och aspmassaved.

7.1.3 Kontroll av redovisningen

VMF Estonia och VMF Latvia har sedan våren 2020 regelbundet kontrollerat sin redovisning, vilket inte detekterat några felaktigheter.

7.2 VMK:s harmoniserande kontrollmätningar av massaved

Målet med VMK:s harmoniserande mätningar är att virkesmätning ska kontrolleras på ett likformigt sätt.

VMF Estonia och VMF Latvia är auktoriserade att mäta massaved enligt svenska instruktioner för virkesmätning. P.g.a. Covid -19 ersattes VMK:s harmoniserande mätningar av björkmassaved med att de mätande företagen genomförde interna harmoniserande övningar och rapporterade till VMK. Resultaten från mätningarna var tillfredsställande med vissa identifierade förbättringsområden. Dessutom noterades behov av förtydliganden i mätninginstruktionerna, vilket tagits vidare med instruktionsansvariga.

7.3 Avvikelser vid begärda kontroller

Inom VMF Estonia och VMF Latvia har inte några kontroller begärts av part. VMK har under året fört en dialog med företagen för att få dem att införa tjänsten ”begärd kontroll”.

För Biometria har 33 begärda kontroller genomförts. Orsaksanalyser och åtgärdsplaner har begärts i följande fall:

- En värdeavvikelse vid stockmätning av grantimmer.
- En värdeavvikelse vid stockmätning av sparrtimmer gran.
- Två nettovolymavvikelser vid travmätning av barrmassaved.
- En bruttovolymavvikelse vid bildmätning av sågbar barrmassaved.

7.4 Avvikelser vid begärda ommätningar av travar i bild

För Biometria har 22 begärda ommätningar av travar i bild utförts. Orsaksanalyser och åtgärdsplaner har begärts i följande fall:

- Fyra bruttovolymavvikelser vid bildmätning av barrmassaved.

7.5 Biometrias kontroll av virkesmätningen

VMK har tagit del av Biometrias rapport ”Kvalitetsutfall för virkesmätning vid skog och industri 2020”. I rapporten framgår de nya krav och mål som Biometrias styrelse fastställt.

7.5.1 Virkesmätning där Biometria är mätande företag

Biometria har beräknat och redovisat partivis noggrannhet avseende bruttovolym enligt Skogsstyrelsens krav. 95 % av sågtimmerpartier, stockmätta i m³to, uppfyllde lagkraven. 66 % av de stockmätta sågtimmerpartierna med handelsmått m³fub uppfyllde lagkravet. Till följd av den lägre partivisa noggrannheten vid användning av toppformtalsmatris pågår utfasning av matriser för ersättningsgrundande mätning, som ska vara avslutad senast 1 augusti 2022.

För massaved som travmättes klarade 98 % av virkespartierna lagkravet och för travmätning av sågtimmer klarade 97 % av partierna lagkravet.

Biometrias rapport över kvalitetsutfall 2020 tydliggör omfattningen av det kvalitetsarbete som bedrivs. Rapporten innehåller resultat för sågtimmer, massaved, cellulosaflis, och trädbränsle. Av rapporten framgår att ett antal mätplatser inte klarar uppsatta kravnivåer.

7.5.2 Ersättningsgrundande skördarmätning

Biometrias rapport innefattar även ersättningsgrundande skördarmätning och mätnoggrannhet på topp-rot mätta stammar. Ersättningsgrundande skördarmätning var under året partsmätning, där Biometria hade rollen som revisor.

Tabell 7. Antal kontrollobjekt, volymavvikelse, standardavvikelse, och 95-procentigt konfidsensintervall för ersättningsgrundande skördarmätt volym jämfört med revisors topp-rot mätning under bark. (Värden för 2019 inom parentes.)

	2020			
	Antal stammar	Volymavvikelse %	Std.avv. %, stam	Konf.interv. %
Tall och gran	30 (38)	2,3 (-0,5)	2,3 (4,1)	0,9

Tabell 7 visar nyckeltal för de ersättningsgrundande skördarmätta objekten. Volymavvikelse beskriver skillnad mellan skördarmätt fastvolym och skördarrevisorernas topp-rot mätta volym under bark. Volymerna mäts i huvudsak i södra Sverige och utgörs till största delen av gran. Antalet kontrollstammar var anmärkningsvärt få (delvis p.g.a. problem med de omfattande granbarkborre-angreppen). 30 stammar var slumpmässigt utvalda av båda trädslagen, vilket är en låg andel. När det gäller kvalitetssäkrad skördarmätning är underlaget större.

7.6 Biometrias kontroll av virkesredovisningen

VMK har tagit del av Biometrias redogörelse för kontroll av redovisningen. Under 2020 har inga regelmässiga tester av redovisningen i VIOL 2 skett, vilket är otillfredsställande. Biometria arbetar dock med system/integrationstester och acceptanstester inför varje ny release. Under året har en automatiserad testmodell byggts som testar koden i Viol-kärnan. Denna testmodell kommer att användas skarpt inför de fyra årliga releaserna, fr.o.m. release 1 2021. Biometria har ingen misstanke om fel i redovisningen under 2020. I arbetet med VIOL 3 har stor vikt lagts vid test och verifiering.

7.7 Hantering av klagomål på Biometria

En av VMK:s uppdrag är att hantera klagomål på hur Biometria hanterat ett ärende som rör mätning eller redovisning. Informationen om detta har sedan 2019-01-01 funnits på VMK:s hemsida och sedan 2020-09-01 finns det även på Biometrias hemsida. Klagomålen avrapporteras på VMK:s styrelsemöten. Under året inkom tre klagomål, som alla var av karaktären att de skulle skickats till Biometria.

7.8 Påtala när Biometria inte fungerar tillfredsställande

VMK har i uppdrag att påtala när Biometrias virkesmätning och virkesredovisning inte fungerat tillfredsställande. VMK-styrelsen har under året behandlat en efterfrågad orsaksanalys och åtgärdsplan:

- En bruttovolymavvikelse (från hösten 2019) vid bildmätning av lövmassaved på järnvägsterminal (rullande 12-månadersvärde).

Därutöver har VMK löpande framfört ett antal förbättringsförslag till Biometria varav flertalet har beaktats.

8 Synpunkter

8.1 VMF Estonia och VMF Latvia

Företagen har i huvudsak levt upp till de kravnivåer som ställs i ”Normer för kontroll av virkesmätning och virkesredovisning” och i ”Riktlinjer för VMK:s värdering av mätningens kvalitet hos VMK-auktoriserade mätande företag”. Fortfarande finns förbättringspotentialer inom bl.a. områdena travmätning, antal kontrolltravar, bortfall av kontrollobjekt samt begärda kontroller. Se även avsnitten 7.1 och 7.3.

8.2 Biometria

Biometria bedriver en omfattande, kvalificerad kontroll av sin virkesmätning. Vissa förbättringspotentialer finns vid kontroll av virkesmätning och virkesredovisning. De områden som VMK identifierat rör bl.a.:

- Partivis noggrannhet stockmätning sågbara sortiment m³fub
- Antal kontrollobjekt
- MAS-mätning
- Ny utvärdering av kvalitetsklassning av massaved
- Bortfall av kontrollobjekt
- Ersättningsgrundande skördarmätning
- Bilaga 1, tabeller som redovisar mätningens kvalitet
- Styrande dokument för kontroll av redovisningen
- Kontroll av redovisningen

9 VMK:s medlemsföretag

VMK:s 56 medlemmar är svenska aktörer inom skogsbranschen:

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad

AB Persson Invest

Aktiebolaget Rundvirke

arCHIPelago Data Aktiebolag

Bergs Timber AB

BillerudKorsnäs Skog & Industri Aktiebolag

BillerudKorsnäs Aktiebolag (publ)

Biometria ekonomisk förening

Boxholms Skogar Aktiebolag

Callans Trä AB

Domsjö Fiber Aktiebolag

E.ON Värme Sverige Aktiebolag

Eskilstuna Energi och Miljö Aktiebolag

Gällö Timber AB

Holmen Skog Aktiebolag

IKEA Industry Hultsfred AB

JGA Skog AB

Jämtkraft AB

Ljusnans Virkesfrakt AB
Metsä Forest Sverige Aktiebolag
Moelven Industrier ASA
Mondi Dynäs Aktiebolag
Munksjö AB
Nordic Paper Bäckhammar AB
Norske Skogindustrier ASA
Prästlönetillgångar i Växjö stift
Prästlönetillgångarna i Skara stift
Reaxcer AB
Rindi Energi AB
Rottneros AB
Rundvirke Skog Aktiebolag
Rörvik Timber AB
SCA Skog AB
Setra Trävaror AB
Skellefteå Kraftaktiebolag
Skogssällskapets Förvaltning Aktiebolag
Skogsåkarna i Mellansverige Aktiebolag
Skogsägarna Mellanskog ekonomisk förening
Skogsägarna Norra Skog ekonomisk förening
Stora Enso Skog Aktiebolag
Sveaskog Förvaltnings Aktiebolag
Svenska Skogsföretagares Certifieringsgrupp ekonomisk förening
Sydved Aktiebolag
SÅGAB - Sågverken Norrland ekonomisk förening
Sågverken Mellansverige service AB
Sågverkens Riksförbund ekonomisk förening
Sågverksföreningen Såg i Syd ekonomisk förening
Söderenergi Aktiebolag
Södra Skogsägarna ekonomisk förening
Träfrakt Götaland AB
Trätransporter i Norrbotten Aktiebolag
Umeå Energi Aktiebolag
WEDA Skog AB
Westan Logistik AB
Vida Skog AB
Västra Svealands Virkesfrakt Aktiebolag (VSV-frakt)

Uppsala den 2021-04-14

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Lennart Rådström'.

Lennart Rådström, ordförande

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bengt Algotsson'.

Bengt Algotsson

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Mikael Eliasson'.

Mikael Eliasson

A stylized handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan Gustafsson'.

Jan Gustafsson

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Olle Hagman'.

Olle Hagman